

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

Терещенко Л.В., Жирова І.В., Калайчева С.Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Вступ. Одним із стратегічних напрямків державної політики України є удосконалення концепції з обігу лікарських засобів (ЛЗ), що містять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори в умовах реформування фармацевтичного сектору. Сучасні тенденції розвитку напрямків національної політики у сфері обігу підконтрольних речовин передбачають вирішення проблем наркоманії та наркозлочинності, які є складною проблемою сучасного суспільства, що має соціальний, економічний, правовий, медичний та інші аспекти. Тенденції розвитку цих напрямків може забезпечити лише комплексний підхід, що поєднує вирішення двох головних проблем: з одного боку – забезпечення належного рівня законодавчого регулювання обігу ЛЗ, що містять підконтрольні речовини, та надання якісної медичної допомоги особам, які страждають від наркотичної залежності, а з другого боку – створення ефективної системи щодо недопущення витоку у незаконний обіг підконтрольних речовин, ЛЗ, що їх містять, та їх вживання не за медичним призначенням, а також запобігання обігу речовин, заборонених для застосування. В цілому, політику України у сфері обігу наркотичних ЛЗ, психотропних речовин та прекурсорів можна охарактеризувати як рестриктивну, націлену на контроль за ними, протидію злочинності у цій сфері, забезпечення доступності для населення життєво необхідних ЛЗ, в тому числі знеболювальних препаратів. Розглядаючи формування і реалізацію державної наркополітики як важливу складову системних реформ, в Україні розроблено і протягом останніх трьох років реалізується Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, завдання якої направлені на вирішення

системних питань. Стратегія акумулює вітчизняний досвід боротьби з наркоманією, сучасні знання щодо світових підходів формування і реалізації наркополітики та узгоджується з євроінтеграційними прагненнями України. З огляду на вищесказане, актуальним є проведення аналізу розвитку основних напрямків національної політики в цьому питанні.

Мета дослідження. Проаналізувати основні напрямки реалізації національної політики в сфері обігу ЛЗ, що містять підконтрольні речовини.

Методи дослідження. При проведенні аналізу даних нормативно-правової бази та спеціальної літератури нами використовувалися такі методи, як історичний, аналітичний, порівняльний, логічний і т. д.

Основний матеріал дослідження. Систематизація даних фахової літератури дозволила нам визначити, що в Україні питання правового регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу регламентується понад п'ятдесятьма нормативними актами (НА), як на рівні кодексів, законів, так і на рівні підзаконних НА. Формування і реалізацію державної політики щодо обігу підконтрольних речовин та протидії їх незаконному обігу можна розділити на такі основні блоки:

I блок – НА, які регламентують питання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також ЛЗ, що їх містять.

II блок – НА, які регламентують питання протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та порушення законодавства у сфері обігу підконтрольних речовин.

III блок – НА, які регламентують профілактику наркоманії в Україні, а також дій, пов'язаних з наданням медико-соціальної допомоги особам, що мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.

В даний час контроль за обігом наркотиків та протидію їх незаконному обігу в державі – здійснюються на основі системи національних законів. 24 лютого 2016 року Урядом затверджено перелік ЛЗ, які мають у своєму складі

наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, інші сильнодіючі речовини, щодо яких може встановлюватись особливий режим у сфері виробництва та реалізації під час запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану (постанова КМУ від 24.02.2016 № 128). 6 квітня 2016 року затверджено Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці I переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого КМУ, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку (постанова КМУ від 06.04.2016 № 282). 3 квітня 2017 року прийнято зміни до Наказу МОЗ №494 від 07.08.2015 про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я. 23 травня 2018 року Урядом прийнято зміну до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 р. № 770.

Висновки. У висновку проведених досліджень слід зазначити, що державна політика у сфері обігу підконтрольних речовин в Україні, що викладена в нормативно-правовій базі, прийнятої за 2013-2020 роки, вказує на значні зусилля, що прикладають органи державної влади, для боротьби з наркозлочинністю. Дослідження механізму правового регулювання обігу контрольованих ЛЗ в Україні залишається актуальним з огляду на вдосконалення адміністративних, митних, та міжнародних правовідносин, що входять у систему правовідносин, які виникають на різних стадіях обігу ЛЗ. Крім того слід враховувати, що на сьогоднішній день Україна зобов'язана дотримуватись загальноєвропейських у світі норм і стандартів, виконувати міжнародні договори, учасником яких вона є, привести вітчизняне законодавство, що регулює обіг ЛЗ до вимог Європейського Союзу.